

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 10

Társadalmi kötelességeink.

Dr. Giesselein Sándor előadása a Nagyváradai Katholikus Kör-ben 1908. febr. 9.

Az a kultúra, melyet a XIX. század megteremtett s amelynek örökébe a XX. század lépett, az ó óriási méreteivel, technikájának különös finomságával és praeciziójával egy sajátos feladatot, hogy úgy mondjam, bizonyos áldozatot rótt az emberiségre s ez a munkamegosztás feladata.

Mig azelőtt a mesterember egy egész komplexumát a bár hasonló természetű kézügyességnek végezte, mig az asztalos hogy remekeljen, kénytelen volt szekrényt, asztalt, széket, ajtót, ablakrámat s még koporsót és készíteni s elvarták tőle az ügyességet a gyalulásban, faragásban, intaglio munkában, berakott munka végzésében, politúraban stb., addig a modern butorgyárban az egyik csak széklábakat készít, a másik csak gyalu', a harmadik csak polituroz stb. és pedig úgy, hogy az egyik a másik munkájával alig törődik. Az egyes céh tagjai idegenek lesznek egymáshoz, külön érdekcsoportokat képeznek.

De így van ez a szellemi munka terén is. Itt is a szakképzettség és specializálás oly szük körre ntalja a kutatókat s oly megfeszített figyelmet követel tőlük, hogy nem láthatják meg azt, ami a szomszédban történik. Az egyik csak biológiát lát: mindenütt, a másik a közjogban temetkezik el, a harmadik — bár az ilyen a ritka madarak közé tartozik — a metafizikai

spekulációból nem tud kibontakozni. S ez hozzá létre a szellemek elidegenedését.

S ez az elidegenedés egyáltalán a mi fényes kulturális életünknek, de egyszersmind gazdasági életünknek is egy mindig nagyobbodó sötét foltja. Mintha ma a társadalmi életben is inkább a centrifugál, mint a centripetál erők jutnának tulsúlyba.

Elidegenedés a szellemi téren — elidegenedés a gazdasági és társadalmi téren: ez korunk signaturája. Mintha csak hijával volnánk a mindent átölelő elméknek, melyek az empirikus tudomány felhalmozott adat-tömegét harmonikus egésszé tudják átgyurni és hijával ama társadalmi erényeknek, melyek az egyének és osztályok versengésébe a társadalmi együttérzés és együttműködés harmoniáját tudják belevinni.

Sokszor eszembe jutnak Kautsky socialista író szavai, ki Plátóra hivatkozva, azt mondja, hogy társadalmunkban egymás mellett tulajdonképpen két társadalom él, egyik a másikkal nem törődve, egyik a másikat megvetve és átkozva, a gazdagok és szegények, a vagyonosok és proletárok társadalmá. Egy hazában, egy városban, — néha egy faluban élnek s mégis oly idegenek egymással szemben, akár zulu-kafferek és eszkimók. Lehet valami tulszás a socialista szavaiban, de azért van bennük igazság is és minden esetre igaz az, amit hozzátesz, hogy ez a kölcsönös elidegenedés nem volt mindig így nagyarányu s különösen nem volt ilyen a sötétnek nevezett középkorban. Igen, mert ebben a korban sürűbben találkoztak azok a nagy lelkek, kik mint Assisi szent Ferenc, magyarországi szent Erzsébet önként leszálltak a szegények városába s az elhagyottaknak éltek, mindenükké lettek. De ma nem tudunk-e többet

az eszkimók életmódjáról, mint a nagyvárosok periferiájának életviszonyairól? Sőt azt mondhatjuk, minél nagyobb foku a kultúra, annál nagyobb a különbség a fényben uszó központ és a sötét periferia életviszonyai között és annál nagyobb egyrészt a közönyösség, másrészt az elidegenedés közöttük.

Nem tudom, talán társadalmunk e széttagolásától való félelem hozzá-e magával, hogy korunk mintegy a tudományok tudományává készült avatni. Iát, a társadalomtudományt, bár leghivatottabb művelői mondják, hogy ez ifju tudomány alapelvei sincsenek még teljességgel megállapítva.

Egyet azonban konstatálnom kell s ez az, hogy az a társadalomtudomány, mely az embert és az emberiséget elszakítja teremtőjétől, mely mást, mint materializmust ismerni nem akar, a társadalom tátongó sebet gyógyítani nem tudja, a megszakított kapcsolatot helyre nem hozza. Sőt ellenkezőleg bomlasztó hatással működik.

Két iskola küzd itt egymással szemben s mindkettő lerontja azt, amit, mint a szabadság és testvériség ideálmuszát tisztelni tanultunk.

Az egyik (Stirner, Nietzsche, Bentham Spencer) az egyént fel akarja szabadítani a társadalom bilincseitől. Az autonóm egyén a Nitzsche-féle Uebermenschben találja teljes kialakulását. ez az az emberi ideál, kinek egy magyar szólás szerint nem parancsol se Isten, se ember; az a valódi nagyság hordozója, aki minden törvényt, erkölcs, hagyomány fölé helyezkedik s minél nagyobb kiméletlenséggel lábál tudja tiporni azokat, kiknek hátán felemelkedhetik. Ezek a korlátlan egoizmus hirdetői és az én istenitői.

A másik a társadalmat, mint ilyen teszi istenné, mely a maga autonóm erejénél fogva

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Lourdes félszázados ünnepe.

Írta: Némethy Gyula dr.

There are more things in heaven
 an earth, Horatio Than are dreamt
 of in your philosophy . . .

Shakespeare, Hamlet.
 Act. I. Scen. 5.

Több dolgok vannak földön és egen,
 Horatio, mintsem bölcselmetek
 Álmodni képes.

Arany ford.

A megjelenés grottája alatt hatalmas fehér márványlap van beillesztve a sziklafalba, a következő felirással:

A Szent Szűz tizenyole megjelenésének és beszédeinek adatai.

A kegyelem 1858. évében a szikla üregében, melyben szobra látható, a Szent Szűz megjelent Sonbirus Bernadettenek tizenyole alkalommal:

február 11-én és 14-én;

két nap kivételével mindennap, február 11-től március 4-ikéig.

március 25-én; április 7-én; július 16-án.

A Szent Szűz így szólt a gyermekhez február 18-án:

— Megteszed-e nekem azt az örömet, hogy ide jöjj két héten át?

Nem ígérem, hogy boldoggá teszek ezen a világon, hanem a másikon; óhajtom hogy az emberek ide jöjjenek.

A két hét folyamán így szólt a Szűz:

— Imádkozzál a bűnösökért; csókold meg a földet a bűnösökért. Bűnbánat! Bűnbánat! Bűnbánat! Menj és mondd meg a papoknak, hogy építtessenek itt egy kápolnát. Azt akarom, hogy körmenetben jöjjenek ide az emberek. Menj a forráshoz inni és mosakodjál meg benne. Egyél ebből a fűből, mely itt van.

Március 25-én a Szűz így szólt:

— Én vagyok a szeplőtelen fogantatás.

Márványba vésték a Szent Szűz megjelenésének napjait, a massabielle-i szikla üregéből egy 14 éves ártatlan pásztorleánykához intézett ígét, de hol, melyik bánya termel elég márványlapot ahhoz, hogy följegyezhessek arra mindazokat a jótéteményeket, megkönyebbülést a jóban, hitet, reményt, vigasztalást, nemeskülést, erkölcsi diaealt vagy megújodást, s ami mindezeknek a lelki javaknak csak eszköze volt, bár a külső ember előtt legcsudásabb, legszembeötlőbb; azt a számtalan testi gyógyulást, melyet a Szent Szűz immár félszá-

zada oszt, bőséges, anyai kézzel a »világban, e nagy kórházban«, in magno hoc mundi nosocomio, a testben, lélekben beteg emberiségnek ?!

Lourdes ragyogó tollu történetírója, Lasserre. Henrik, kinek magának is a lourdesi Szűz adta vissza szemévilágát, a következő markás szavakkal jellemzi a lourdesi zárándoklatok jelentőségét; »A lourdesi zárándoklatban négy szempontot különböztetünk meg, négy sarkalatos szempontot, melyet akár egymástól elszigetelten, akár fölváltva tekinthetünk:

Első sorban is kiválik itt, hasonlíthatatlan ragyogásban, az isteni irgalom munkája, számtalan csudával, meggyógyítva a testeket, megtérítve a lelkeket. Ez Isten maga, lehajolva a földre. *C'est Dieu avec les hommes. Ez: Isten az emberekkel.*

Második a keresztény nép mozgalma és fölséges szárnyalásával. Ez a föld vonulása, mely az ég felé emelkedik. *Ce sont les hommes avec Dieu. Ez: az emberek Istennel.*

Harmadsorban ott van az emberek műve, a dolgok szervezése, vegyülése azoknak, akik Istent szolgálják s azoknak, kik az Istent föl-

* Les lettres de Henri Lasserre a l'occasion du roman de M. Zola: Paris. Dentu, Editeur. 9.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
 borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

határozza meg azt, mi a jog és erkölcs, törvény és igazság. S a megbomlott harmóniát az osztályharc hangjaival akarja helyreállítani. Azt mondják nekünk, hogy osztályharc az egész történelem, mindaz, amit vallásnak, jognak, hazaszeretetének neveznek, csak az ideológiák tarka köpenyegé, melybe az osztályharc katonáit elrejtőznek, hogy durva és kegyetlen fegyvereket ne láthassuk. S osztályharcot akarják ők az osztályokat megszüntetni, hogy osztály nélküli társadalmat teremtsenek, mely a teljes egyenlőséget megvalósítsa.

Hogy a társadalmi élet az egyesek és osztályok versengése között fejlődik, ki merné tagadni?

Hisz ez a versengés, az elvek, eszmék, érdekek találkozása és részben összeütközése a társadalmi élet erjesztő anyaga.

De az osztályharc Tyrteusai, kik mint a régi landsknechtek, a harcot mesterségnek tekintik, egyet elfelednek, azt, hogy a harc soha sem teremthet egyenlőséget és testvériséget, sem művelődést. A harc jelenti az erősebbnek felülkerekedését és a gyengébbnek elnyomását a fizikai erőnek legalább ideiglenes győzelmét az eszmei erők fölött. Es mindig igaz marad, hogy: inter arma silent Musae.

Es azért épp annak az exclusiv természet-tudományának a képviselői, amely tudományunk kizárólagos uralmát hirdetik, az egyenlőség és testvériség eszméit teljesen neveltséges szintben tüntetik föl.

Igy pl. Haeckel, akivel a mi szociáldemokratáink különben olyan igen nagyra vannak, azt mondja, hogy az evolúció tana a legjobb ellenszer az abszurd kiegyenlítő utópiákkal szemben. Huxley, Darwin elméleteinek fő harcosa pedig neveltséges állításnak mondja, hogy az emberek szabadoknak és egyenlőknek születnek.

Ebből látszik, hogy Vandervele, a belga szociálista vezér teljesen tájékozatlan nemcsak a kath. kátéban, hanem a természettudósok tanításaiban is, midőn azt mondja, hogy az emberek egyenlőségét a katolicizmus szentesíti az eredeti bűnről szóló tanításával.

De hiu kísérlet is a testvériséget keresni, ahol a szeretetet megvetik — s legfeljebb mint önszeretetet ismerik el jogosultnak.

Most mint egy különös jelenséget a mi ko-

használgják, a világ szelleme s a világgal ellentétes szellem, a szent papok és a templom áruló. Ez a föld az éggel szemben *c'est l'homme avec lui meme, ez az ember saját magával.*

Ott van végre az ellenség munkája a hitelenség munkája a hitetlennek és szektáriusok harca, akik le akarják rombolni azt, amit a szűz alkotott és gonoszak harca, az üldözések és rágalmak. Ez az eget fenyegető föld; *c'est l'homme contre Dieu, ez: az ember Isten ellen.*

Minő pespektívát nyitnak Lasserre gyönyörű szavai! Minden mondat egy egész könyvre való eszmesorozatra világít rá. De a mi utunk sietős, terünk igen szűk korlátú. Azért csak kettőt akarunk kiemelni.

Az egyik, hogy Lourdes az igazi szeretet diadala. »Lourdes«, írja egy magyar költő és művész*, az önzetlen felebaráti szeretet ügyének több hasznát hajtott, mint a modern áhunanizmus valamennyi intézménye.

Mikor Lourdesba 25—30 ezer, többnyire fekvő beteg érkezett, a kis városka tanácsa megrémült. A legnagyobb világváros betegápoló intézményei elégteleneknek bizonyulnának ily betegszámmal szemben. Minden hiányzott, lakás, agy, hordágy és mindenekelőtt betegápoló! Gazdag emberek adakozni kezdtek. De a Pirénék csudavároskájából visszahangzott a panaszszó: nekünk nem pénz kell, hanem ember, gyöngéd szív és erős kar kell, a ketegek ápolására.

S ime új csudáról kell beszélnem. A párisi szalonok elkényeztetett marquis-néja, kinek

* Lourdes. Gróf Zichy Geizától. Felolvasatott 1895. dec. 8-án a Petőfi-társaság. Budapest, 1895.

runk gondolkodásának kell megjelölnünk, hogy az osztályharc táborából mindinkább halljuk felhangzani ezt a csatakiáltást:

— Nekünk nem kell szeretet, hanem igazságosság!

Lehet, hogy a szeretet fölséges isteni erőt kompromittálta az a lemonadás szentimentalizmus és farizeuskodás, melyet helyébe a humanizmus, philanthropia s egyéb hasonló szép hangzású szavakba burkolva állítottak.

Az igazi erények azonban nem állhatnak egymással harci lábbon, mert az erényesség a szellemi tökéletességek harmoniája. A szeretet nem dolgozik az igazságosság rovására, ellenkezőleg csak az az igazi szeretet, mely igazságosságot teremt és viszont a szeretet áldozatkészsége nélkül az igazságosság csak teoretikus dolog marad. A szeretet az a kagyló, — mondja sienai szent Katalin — melyben az igazságosság drága gyöngye megerem.

Igen, csak a természetfölötti szeretet az, mely megtudja törni a természet egoizmusát és a természetes egyenlőtlenség dacára létre tudja hozni a lelkek egyenlőségét. Az a szociológia, mely az emberi társadalomban nem lát semmi egyebet, mint kérelhetetlen biológikus es gazdasági törvényeket, természetesen szeretetet nem lát, ép úgy, mint az az asztromus, ki csak testi szemeivel lát, az égben nem tudja Istent fölföldözni, s az anatómus, ki csak kádavereket vizsgál, a legfinomab b görccsövel sem látja meg a lelket. De a társadalom nem kádaver és több mint pusztá a szervezet, a társadalmi élet nemcsak anyagcseréből áll, hanem gondolatok, eszmék küzdelmeiből s a társadalom nem pusztán érdekközösség tartja össze, hanem szellemi igények, erkölcsi eszmék, jogok tisztelete és kötelességek tudata. S ha ezeket elveszítjük, eltávozik a társadalomból a lélek, mely a különböző elemeket egybefűzi és asszimilálja, s a felbomlásnak hullaszagát kezdjük érezni.

Ha valami, úgy a társadalmi együttélésnek különféle alakulásai, az embereknek félig öntudatos együttműködése a társadalomban az emberiségnek magasabb hivatásáról s az embernek, mint egyéneknek az érzékelhető természet fölül helyezkedő rendeltetéséről tanuskodnak »L'observation des faits sociaux — mondja Le Play — méne à la foi ceux qui

gyenge testét a pehely is megnyomja, ki csak illatos légkörben élhet s egy pattanás látásán elájul, ez az elkényeztetett asszony ott hagyja palotáját, elmegy Lourdesba és fekélyes beteget ápol. — A nagyanya leányával és unokájával együtt, a hatszázados főnemesség 3 generációja beáll rabszolgának s az utszéli haldokló koldust szolgálja.

A Jokey Club tagja, a kicsapongó vicomte, kiról azt hisszük, hogy semmiért se hagyná el klubját, turfját, kék zubbonyt ölt, sorszámot kap, s megragadva a hordágy durva rudját beteget hord, s megtoldja ős nevét a legszebb címmel: *brancardier de Notre Dame de Lourdes* (a burdesi boldogasszony beteggyóvívője.) Az irlalmasság szent ügye mindenkit egyenlővé tessz . . .

De Lourdes nem csak a szeretetnek, hanem az *erkölcsi tisztaságnak* is diadala.

A Szent Szűz csak azért osztogatja a testi jótéteményeket, hogy a lelket megtisztítsa, fölemelje. *Sursum corda, föl a szívekkel!*

A massabiellei üregből egyre hangzanak a Szűz szavai: pénitencé, bűnbánat!

Lourdes, mindaz, ami 50 év óta ehhez a névhez fűződik két szűz alkotása: az égié, meg a földié, a Szent Szűzé, meg az ártatlan Sombirous Bernadette-é. Louis Colin könyvet irt ezzel a címmel: *Parfum de Lourdes, Lourdes illata*, s valóban a szentség tisztaság illata árad e csudás szép vidéken, a Pirénék alatt, a Gave mentén, messze túlarad Franciaország határain, s gyönyörű ének szava szerint:

»Szűz lilomszál, melynek illata szétárad az egész világon« . . .

en ont été éloigné, elle confirme et encourage ceux qui ne l'ont jamais quitté.« Es Brunetiére is az erkölcsi, illetve szocialis mozzanatok tartja a hit leghatályosabb támogatóinak (*raisons de croire.*) Ilyeneknek kell főként a modern ember előtt feltűnnök, ki a természetfölötti elvetésével elveszti lábait alól minden ideális törekvésnek alapját s akinek a hittel együtt le kell mondani a társadalmi élet minden eszményről, szabadságról, hazaszeretetről, polgári erényekről, testvériségről. Mindennek helyét csak egy dolog foglalja el, az egyéni és az osztályérdek.

A mi a nap a naprendszer számára, az összetartó erő, mely megakadályozza azt, hogy bolygók és trabantok a világűrbe széthulljanak, az Isten szeretete, a Teremtővel való kapcsolatot a társadalmi életben. Ubi dilectio proximi — mondja sz. Ágoston-ibi necessario etiam dilectio Dei (Tract 88. in Jo.) És Bossuet: *Celui qui n'aime pas Dieu, n'aimera nécessairement que lui.* S a XIX. század második felében gondolkozó fők tényleg érezték azt, hogy a leplezetlen egoizmus és osztályharc minduntalan való hangoztatása megbontja a társadalmi egységet, az egyént zsarnokká teszi, az osztályokat pedig nem egymás kiegészítőjévé s nem a közös érdekekkel együtt a saját érdekeik védelmezőivé, hanem egymásnak megkárosítóivá. Észrevették, hogy az osztályversengés helyét az irigység foglalta el, mely magának nem használ — de másnak s evvel együtt a közügynek és közjólétnek ártani tud.

Kerestek egy eszmét, egy varázsszót, mely a társadalmi kapcsolatot megint helyreállítsa. S azt vélik, meg is találták azt a természetes kapcsolatot, mely a felebaráti szeretetet helyettesíti. Pierre Leroux már 1863-ban diadalmasan így kiált föl: A jogászoktól átvettem a *szolidaritás* fogalmát s átültettem a bölcsélet, vagyis az én nézetem szerint a család terére. A keresztény charitást az emberi szolidaritással helyettesitem.

S ezt a gondolatot nagy lelkesedéssel karolta fel újabban Leon Bourgeois. »A szolidaritás mindent megelőz, ez a társadalom anyja, s egyszersmind a természetes erkölcsstan forrása, mely szigorú ugyan követelményeiben, de az ő erkölcsi parancsait egyenesen a társadalom mechanizmusából vonja le. Ez egy tisztán szociológikus erkölcsstan, mely a metafizikai erkölcsstani rendszereket halomra dönti.«

S részemről nem kicsinylem azt, ha Bourgeois az embereknek egymástól való függésére rámutatott, ha a Nietzsche-féle eszmékkel szemben az egyes embernek lehetetlenségét hangsúlyozza. Hisz tény az, hogy mikor egy falat kenyert a szánkba teszünk, ezer meg ezer ember munkájának gyümölcsét élvezzük. Hisz tény az, hogy minden kulturális haladásunknak gyökerei messze-messze visszanyulnak a ködös múlt homályába.

Mi keresztények ezt régóta tudjuk. Hisz hol van olyan szolidaritás, mint nálunk. ha egész szívvel-lélekkel Krisztusban élünk? Az ő parancsára kezdjük imánkat e szóval *Mi* atyánk s ezzel a nagy emberesalád tagjainak valljuk magunkat. Valljuk a szentek közösségét s ezzel a Krisztus és a szentek érdemeinek örökösüül tekintjük magunkat. A szent mise áldozatnál élő és meghalt testvéreinkről emlékezünk s mintegy föltámadnak előttünk az első keresztények alakjai, kik egy szív és egy lélek valának.

De a mai kor sokszor elfeledkezik a keresztény igazságokról — hogy azokat nagy fáradtsággal, rendszerint kissé elhomályosított alakban, újból felfedezze. Hát ugyanazt mondhatjuk Bourgeois felfedezéséről, mely egy tényt állapít meg, de azért a szolidaritás kötelezettségét nem tudja kellőképpen megalapozni. Fouillée francia szociológus az ő elméletét néhány találó szóval elfújta, mint egy kártyavárat. Minden, ami vagy és amid van, a társadalom ajándéka — ez a természetes szolidaritás, — s ezt vissza is kell adni — ez megint az erkölcsi szolidaritás. De utóbbi nem folyik önként az előbbiből, hacsak nem járulnak hozzá felsőbbrendű motívumok. Azzal, hogy az adósság tényét megállapítjuk, még nincs biztosítva a visszafizetés kötelezettsége, — különben

üggyvédeknek és végrehajtóknak kevés dolguk akadna. A szolidaritás tehát etikai alap nélkül mit sem tud elérni, s ha nincs meg a szeretet, mely a társadalom ajándékát kamatoztatja, az egész a legjobb esetben elásott talentum, vagy önző célokra kiuzsorázott főkévé lesz.

Azért ne vessük meg a keresztény szeretetet, hanem ápoljuk, s legyünk rajta, hogy a tettekben nyilvánuljon. Ne gondoljuk azt, hogy a szeretet lényege kegyelemmorzsa és alamizsnálkodás és hogy ezzel minden meg van téve. A szeretet az, miről az apostol mondja: omnibus omnia factus.

Eme szeretet által kell az igazságosságot elérnünk, mert ez a szeretet tulajdonképpen a társadalmi igazságosságnak gyakorlati alkalmazása.

Kropotkin a kölcsönös segítséget (mutual aid) kívánja a létért való küzdelem helyébe állítani, mint a társadalmi fejlődés fő tényezőjét. Nagyon szép, de mutasson nemesebb motívumokat ennek megteremtésére, mint az evangélium szellemét és az egyház ezredéves hagyományait. Amit Kropotkin mond, csak annyit bizonyít, hogy a kölcsönös segítség csírájában már a természetnek — magának az állati természetnek — a műve, de legmagasabb tökéletességére ezt a kereszténység szelleme tudja csak vinni.

És ha korunkban ennek a szellemnek megcsappanását észleljük, ez főként onnan van, mert nem vagyunk egész keresztények, mert közönyösek vagyunk a katolikus egyház ama kegyelmszereivel szemben, amelyek szívünkben a tökéletes szeretetet ápolják és erősítik.

Akik együtt vannak a templomban, együtt térdelnek az oltár számolyánál, — a hol mindenki szabad azzal a szabadsággal, melylyel Krisztus szabadított meg minket, a hol mindenki egyformán Krisztus szolgálja, — azok testvérek a társadalmi életben is, és azok jól tudják azt, hogy Krisztus meghagyása szerint az a legnagyobb, aki minél többnek tud szolgálni. Az tudja, hogy minden társadalmi előny, műveltség vagy azért adatott nekünk, hogy ezzel minél többeknek jólétét, művelődését, erkölcsi tökéletesítését mozdítsuk elő. S ez alkotja meg a társadalmi harmoniát, melyet a külső arányosság hoz létre. Nem az egyformaság, hanem a a hangrezgések arányossága az összhang alapja.

Mérnökök egyesülése.

A Magyar Mérnök és Építész Egylet nagyváradi osztálya kimondotta, hogy csatlakozik a központi egyesülethez. A csatlakozást örömmel fogadta a központ, mert ez mindkét résznek igen nagy előhaladását jelenti.

A vasárnapi alakuló közgyűlésről, melyen a csatlakozást mondták ki, tudósításunk a következő.

A városháza dísztermében folyt le a közgyűlés.

Jelen voltak:

Fetser Antal, Glac Antal, Rimler Károly, Hlatky Endre, Varró Domokos, Szmazsenka Ernő, Tatár Zoltán, Pekanovits Imre, Hoór Mór, Bellányi Imre, dr Molnár Imre, Lukács Géza, Száhlender Károly, Kőszeghy József, Butyka Lajos, Dus László, Sztarill Ferenc, Várady Zsigmond, Gerő Ármán, Szathmáry K. Andor stb. stb.

Száhlender Károly elnök a közgyűlést megnyitja. Bejelenti, hogy a nagyváradi egylet, mely eddig megalakulása óta önállóan működött, kimondani szándékozik, hogy csatlakozik a központi egyesülethez, s ennek mint fiókgylete kíván tovább is működni. Kifejti, hogy a központi egyesületnek az a célja, hogy az összes műszaki férfiakat szorosban hozza kapcsolatba egymással. Az egyesülésre különösen ma, amikor minden téren tömörülnék, ha eredményt akarnak elérni, nagy szükség van. Orvend azon, hogy a központi egylet oly imponzánsan képviseli

magát, az által, hogy Cserhádi Jenő alelnökön kívül több választmányi tagot is küldött ki, akiket szívből üdvözöl. Kivülök üdvözlő az aradi, debreceni, szegedi, gyulai, kolozsvári, szolnoki, pozsonyi egyesületek tagjait s azon óhajának ad kifejezést, hogy nemsokára ők is csatlakozni fognak az auyaegyesülethez. Üdvözlő ez után Fetser Antal felszentelt püspököt, Glac Antal főispánt, Rimler Károly polgármestert s a megjelent hölgykoszorút.

Következett ezután Cserhádi Jenő központi alelnök üdvözlő beszéde. Egy lépéssel közelebb vagyunk — ugymond — a célhoz, hogy egy hatalmas egésszé tömörítsük az eddig szétforgácsolódva élő egyesületeket. Kifejti az egyesülésnek szükségét.

A nagyközönség az ipari műszaki munkát nem méltányolja kellőleg. Sajnálatos, hogy virágzó ipartelepek tulajdonosai fiaikat jogászoknak adják. A nagybirtokosok szintén, pedig ma már a birtokok kezelését nem lehet úgy vezetni, mint eddig vezették. A külföldön ez nem így van. Ott a földbirtokosok úgy rendezkednek be, hogy ipartelepeket állítanak föl birtokaikon s amikor a szántóföldeken szünetel a gazdálkodás, az ipartelepeken akkor kezdődik a munka. Nagy hibája ez a társadalomnak, hogy idegenkedik a műszaki pályától.

Kívánni kell, hogy ott, hol műszaki kérdések megoldására van szükség, a műszaki szerep annak adassék ki, aki ért ehhez.

Kitartó szívós munkára van szükség. Örömmel üdvözlő a nagyváradi egyesületet. Nem akarnak osztályharcot előidézni, csak az őket megillető helyet akarják maguknak megnyerni.

A nagy tetszéssel és helyesléssel fogadott beszéd után Csakó Adolf műegyetemi tanár tartott felolvasást a mérnök gyakorlati kiképzése a közszolgálatra, pályája kezdetén címmel. Igen érdekes és hosszú tapasztalatok után írt felolvasásban kifejti, hogy a műszaki osztálynak gyakorlati kiképzéssel kell kapcsolatosnak lenni. Ezt a mai állapotok között nem lehet elérni fizikai okok miatt és ezért lehetetlen az, hogy a műegyetem kész mérnököt adjon. Ezért a jelenlegi tantárgyak számát redukálni kell s helyette a gyakorlati kiképzést kell meghonosítani. Felemlíti a külföldi műegyetemeket, hol a tanulmányi kiképzés egyesítve van a szolgálattal. Ezzel azonban még nem szabad megelégedni, hanem azon kell lenni, hogy a mai így kiképzett s közszolgálatban álló mérnök még tovább képeztesse. Ezeknek megvalósítása pedig a következő eszközökkel volna elérhető. Folyóiratok szerkesztése, kísérleti rendszer, kutató és ellenőrző kísérleti telepek létesítésével.

Csakó felolvasását a közönség megtapsolta s annak befejeztével külön is gratuláltak neki.

Kőszeghy József főmérnök Nagyvárad műszaki intézményeinek fejlődéséről beszélt. A történetem útján haladva minden időnek kimutatta műszaki intézményeit, míg elért a mai Nagyváradhoz. Részletesen és igen érdekes statisztikai adatokkal kísért minden egyes műszaki intézményt. Az előadást mindvégig igen nagy érdeklődéssel hallgatták végig.

Végül Papp Elemér tertott felolvasást az öntözésről. Az öntözés nagy fontosságát ismertette, majd a módokat adta elő, melyek alapján megvalósítható volna az öntözés könnyű és minden tekintetben megfelelő alapon.

A felolvasás végeztével az elnök indítványára kimondották, hogy a tanulmányi felolvasásokat a mérnökök folyóiratában közre fogják adni.

A közgyűlés déli 1 órakor ért véget, amikor a megjelentek a Pannoniába vonultak, hol részt vettek a banketten. Itt köszöntőt mondtak Száhlender Károly, ki Cserhádi Jenőt életette, viszont Cserhádi Száhlender Károly és Korbély Józsefre köszöntött, Pompéry Elemér Glac Antalt köszöntötte, mire Glac válaszolva többek között a következőket mondta. — Szívesen jöttem ide, mert a munkának adok a legnagyobb tiszteletet. Eddigi munkámban dacára annak, hogy idealista vagyok mégis a realitás vezetett s ennek köszönhetem az eddig

elért eredményt. Szeretett édes hazánk és az alkotó mérnökök egészségére üritem poharam.

Glac Antal szavait nagy éljenzéssel fogadta a közönség Hoór Mór Rimler Károly polgármester, Kőszeghy József Csakó Adolfról a következő befejezésű tósztot mondta:

— Kívánom, hogy sok ilyen műegyetemi tanár adjon az Isten a hazának.

Csakó Adolf Papp Elemérre Kőszeghy József és Pekanovits Imrere mondott köszöntőt.

Giesswein Sándor napja.

Vasárnapot Giesswein Sándor rég várt előadása tette eseményé Nagyváradon. Az a világos oktejtés, amellyel a keresztényszociális eszméket a közönség előtt bemutatta, meggyőzött mindenkit az igazságról, hogy a keresztényszocializmus jegyében egyedül lehetséges a társadalmi kérdés megoldása.

Szerencsés gonoolat volt Giesswein Sándort megnyerni a Kath. Kőr matinéjára előadónak. Nagyvárad mostani viszonyai közt mint a sötétségbe beható világosság, úgy hatott Giesswein előadása. Közönségünk nagy része tájékozatlan a társadalmi kérdések terén felmerült elméletek terén, más része pedig félrevezető martaléka. A kettő közt az egyedüli egyenes utat, a keresztényszociális elvek útját Giesswein mutatta meg s a komoly társadalmi munkára uézve döntő jelentősége volt előadásának.

Az előadás a kir. kath. jogakadémia dísztermében tartott meg, a mely ez alkalommal egészen megtelt előkelő közönséggel. Ott voltak többek között: Fetser Antal püspök, Szaniszlavszky Adolf főügyész, dr Karácsonyi János, Bunda Mihály, Grócz Béla kanonokok, dr Móré Pál, Geleta Géza, dr Imrik Péter táblabírák, Erős Rezső, Novotny S. Altonz, Balogh Kálmán, dr Bozóky Alajos, dr Hoványi Gyula, Imrik S. Zoltán, dr Agoston Péter és még számosan, kivált előkelő hölgyközönség, valamint a nagyváradi keresztényszocialista ifjuság.

Az ünnepélyt Kiss Nóra k. a. zongorajátéka nyitotta meg; Liszt Tarantelláját játszotta mély érzéssel, pompás technikával. Ezután következett Giesswein hatalmas, egy óráig tartó remek beszéde, melyet a közönség egész lélekkel élvezett s többször szakított meg tapsaival. A gyönyörű, mély gondolatokban gazdag beszédet lapunk élén közöljük. Befejezésül Popity János szavalta el dr Krüger Aladár »A bosszu« c. költeményét. A szavaló kitűnő organuma pompásan harmonizált a költemény szépségeivel, melyek a remek előadásban teljesen érvényesültek s viharos tetszést arattak.

Ünnepély után Giesswein Sándor szűkebb társaságban dr Bognár István kanonok vendége volt ebédre, délután meglátogatta a keresztény kereskedők és kereskedő ifjak egyletét, a kath. kört és Erős Rezsőt, este Karácsonyi János vendége volt s tegnap, hétfőn a reggeli gyorsvonattal utazott Budapestre.

UJDONSÁGOK.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatási miniszter dr Bozóky Kálmán közalapítványi ügyészt a közalapítványi kir. ügyigazgatósághoz jogügyi tanácsossá nevezte ki.

* **Egy főszolgabíró ünneplése.** Bércey Imre élesdi főszolgabíró egyhangulag történt újból megválasztása alkalmából tolyó hó 8-án üdvözölte az élesdi járás jegyző kara. Hollósy

Gyula révi körjegyző tolmácsolta a járás jegyzői karának, az újból való megválasztás alkalmából örömet, a főszolgabíró iránt érzett tiszteletét és szeretét. Majd dr. *Középe*ssy Dezső ujonnan megválasztott szolgabírónál tisztelgett a jegyzői kar. Dében Elesden a Kádár-féle vendéglőben 100 terítékű társas ebéd volt, melyen a járás egész közönsége *pártkülömbőség nélkül vett részt*. Kocsis Béla gyógyszerész emelte első sorban poharát Bérczy Imrére, majd Gulácsy révi igazgató tanító, *Lefelholca* Gyula évesdi plébános, Lapustyán Demeter alsólugosi lelkész, dr. Várkonyi Gábor járásbíró mondtak pohárköszöntőt Bérczy főszolgabíróra. *Hollósy* Gyula révi körjegyző a körözsvölgyi társadalmi élet megteremtőjére, *Beóthy* László ny. főispánra emelte poharát. Dr. Földes Béla ügyvéd a közigazgatás és igazságügy vezetőit élte. *Beóthy* László, mert *Radnai* Farkas beszercebányai püspök volt a vendége, a banketten részt nem vehetett, a jegyzői kar részéről táviratban üdvözöltetett, tolmácsolva a jegyzői kar ragakodását.

* **A 48-as népkör gyűlése.** A Nagyváradi 48-as Népkör választmánya ma kedden délután 6 órakor a körhelyiségében (Szent László tér Zsiga-ház) közgyűlést, előkészítő választmányi gyűlést tart.

* **A főorvos feljelentése.** Dr. *Baróthy* Akos városi főorvos tegnap jelentést tett a rendőrségnek arról, hogy a városban *Ritkó* Viktor olyan foglalkozást űz, ami nincs megengedve. Nevezetesen saját találmánya gépjével a legmakacsabb hülésekkel keletkezett bajokat is gyógyítja. A főorvosnak eme feljelentése valószínűleg nem fog megtorló intézkedést vonni maga után, mert *Ritkó* nem kuzsol, hanem olyan eszközzel gyógyít, ami az ő találmánya és amely ezideig igen sok esetben sikert ért el.

* **Előadás Ady-ról.** Ady versezeteit tegnap a szabad liceumban *Nagy* Mihály méltatta, sok igyekezettel és sok tuzással. Előadása szebben volt megírva, mint Ady szép verskötetete — de azért neki sem sikerült az, a mivel *Dutka* is próbálkozott: nem sikerült Adyól nagy költőt csinálni.

* **Gyászrovat.** A halálnak bő aratása van; még el sem jött a tavasz, amikor rendszerint tömegesebb a halálozás, még is egyre nő a halálozások száma. Az abnormis időjárás nagy pusztítást visz véghez. Különösen az influenza szedi áldozatait.

Az irgalmas rend nagyváradi rendházának egyik tagja, *Tihanyi* Lukács irg. rendi orvos szombaton éjjel 12 órakor hunyt el 59 éves korában. 22 évig volt az irgalmas rendben s 3 év óta volt a nagyváradi rendház tagja. Temetése tegnap délután ment végbe. A gyászszertartást *Imrik* S. Zoltán plébános végezte.

Nagy részvét mellett temették tegnap délután *Nagy* Károly kályhás iparost. Az ipartestület tagjai nagy számmal vettek részt a temetésen.

Általános mély részvétet keltett a gyászhir tegnap városszerte *Tichy* Gyula haláláról. A köztisztelőben állott férfit évtizedekig igazgatója volt a nagyváradi városi vasutnak s mikor villanyerőre alakították át a vasutat, nyugalomba lépett. A köz ügyekben tevékeny részt vett a korábbi években. Kitűnő gazda volt s szőlője, gyümölcsöse és méhészete hírnevet szerzett. Halála élete 60. évében következett be. Még vasárnap egészsége teljében volt. A mérnök egyesület gyűlése alkalmából Nagyváradra jött mérnökök közül több barátja volt nála vendé-

gül s derült hangulatban vacsoráztak együtt. Éjjel 11 órakor hirtelen rosszul lett s a szélhűdés csakhamar kioltotta életét.

Özvegyén kívül nagy család gyászolja. Temetése holnap, szerdán, február 12 én délután 3 órakor lesz a Tisza Kálmán-tér 17. számú házból.

Tegnap hajnalban hunyt el alig 42 éves korában *Nikelszky* János városi vámenlőr. Temetése ma, kedden délután 2 órakor lesz a Kaszárnya-utca 9. számú háztól.

* **Az építőiparosok közgyűlése.** A nagyváradi építőiparosok szövetsége ma kedden délután tartja meg rendes évi közgyűlést, melyre a tagokat ezton is meghívja *Rendes* Vilmos elnök. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentés és pénztári jelentés. 3. Költségelőirányzat. 4. Tisztújítás. 5. Esetleges indítványok.

* **Nincs többé rheuma,** asztma, csusz, köszvény, lábdaganat, tyukszem, bütyök, mert *Rytkó* Viktor budapesti specialista oly próbafürdőt nyitott, hol mindenki kipróbálhatja annak jóságát és párszori használat után már is jobban érzi magát. Minden elhanyagolt és régi rheumát gyökeresen gyógyít. *Ritkó* Viktor a nagyváradi közönség kívánatára bevezetés céljából hosszabb ideig marad és próbafürdővel szolgál. Egy gyógy sós láb gőzfürdő 1 koronától feljebb. Nyitva reggel 5 órától 12 óráig férfiak részére, 2 órától 7 óráig nők részére, 7—10-ig ismét a férfiak részére. *Fürdő* *Pável-utca* 3. Vasárnap egész nap nyitva.

x **Hogyan védekezünk a járványok ellen** című Takács Dániel hirdetését ajánljuk olvasóink figyelmébe.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Kedd: Főkonzul.

Szerda: Főkonzul.

Csütörtök: Vetélytársak.

Péntek: Tökéletes feleség.

Szombaton: Határszélen.

Vasárnap délután: *Grechen*. Este *Tündérszerelem*.

A főkonzul.

Nem pályázik magas irodalmi értékre a színház legujabb ujdonsága, nem is muszáj tehát benne valami tulságosan sok kiválóságot keresni. Az igaz, hogy ha keresnénk, akkor sem találánk. Arravaló, hogy egy este legyen alkalom egy csomó bohóságon kacagni. A rendes módon készült szójátékok, átöltözések, tura helyzetek tarka egyvelege a darab, a rendes napi szükségletek fedezésére szánt vásári cikk. Ennyi a feladata, ennek meg is felel.

Meséje csak arravaló, hogy lehessen mire aggatni a mókákat. Zenéje a legerősebb oldala. Úgyes zenészeber munkája, van benne eredetiség, dallamosság, nem egy zenezám határozottan igen sikerültnek mondható.

Az előadás az operett személyzet teljes igyekeve mellett szép sikerrel járt és sokban enyhített a szöveg gyengeségein. Az első felvonás elején, néhol azonban még később is, érzett a szerep gyenge tudása, ami a többi előadásnál valószínűleg nem fog előfordulni. A siker oroszlanrészre *Palásthy* Sándor érdeme. Szerepének burleszk komikumát teljes mértékben kihasználta, anélkül mindazáltal, hogy az izlés határain túllépett volna. Allandó derűtséget tudott kelteni jelentéktelennek látszó apróságokkal, amelyeknek csak az ő eredeti tehetsége, jó kedve adott komikus derűt. Mint ren-

dező is dicséretet érdemel *Palásthy*. Mellette *Károlyi* Leona kitűnő éneke és ügyes játéka érvényesült teljes hatással. Jó kedve, pajzán játéka rendkívül tetszett, komikus figura volt *Hajnal* mint rendőrfőnök. *Toronyi* és *Tóth*, a két renorista, telünően kimélték hangjukat. *Bérczi*, *Szarvasi*, *T. Pogány* Janka, *Lányi* és *Kemény* Ilona kisebb-nagyobb szerepekben arattak tetszést.

Kiemelendő az izléses és ügyes kiállítás. Az első felvonás végén a villany körtékkel regyogó virágos hinta nagyon tetszett a közönségnek — és a nézőtérig kihintázó színésznőknek is. A hinták, úgy látszik, teljes biztonságot nyújtanak, amiről jó lesz minden előadás előtt külön is meggyőződni. A zenekar és az énekar *Rück* Károly izlésének és erélyes vezetésének adta ismét tanúságát.

A vetélytárs. Csütörtökön másodsor adják a *Vetélytársat*, melyet a premier közönsége melegen és rokonszenvesen fogadott. A francia színmű meg is érdemli, hogy mennél többen megtekintsék. Feldolgozása befejezett drámai műalkotássá emeli: egyes jeleneteiben megrázó és lebilincselő hatással van a publikumra. Olyan problémákat boncol, melyet a napi élet apró tragédiái szünetlenül élénk vetnek. A Nemzeti Színházban a *Vetélytárs* sorozatos előadásokat ért el: ezt a látogatottságot Nagyváradon is ki fogja vinni.

Tündérszerelem. A vasárnapi premier előkészítése mellett eltöppül most minden a kulisszák mögött. A darab valóban feljogosítja az igazgatót arra, hogy a *Tündérszerelem* ben igazi kassza-sikerre számíton. *Huszka* és *Martos* rengeteg ötletes és kedves fogást használtak föl szövegben és zenében, hogy ezt az operettet belelopják a közönség szívébe. Ez a fővárosban sikerült is és kétségtelenül sikerülni fog nálunk is. *Gondos*, lelkiismeretes munka a *Tündérszerelem* librettója; talentumos, invenciózus alkotás a muzsikája. A bemutató külseje pazarnak, fejedelminek igérkezik. Minden új lesz. A diszleteket reggeltől estig készítik. A kiállítástól a direktció nem kiméli áldozatot.

TÁVIRATOK.

A delegáció ülése.

Budapest, febr. 10. A magyar delegáció ülést ma délután 3 órakor nyitotta meg *Barabás* Béla elnök. Tárgyalták folytatólag a külügyi bizottság jelentését. A mai ülés első szónoka *Holló* Lajos volt, utána *Thaly* László beszélt, mire az elnök a vitát berekesztette és átadta a szót *Eszterházy* Pál gróf külügyi osztályfőnöknek, aki a külügyminiszter nevében reflektált a vita során elhangzott beszédekre. Holnap a hadügyi bizottság jelentése kerül tárgyalásra.

A portugál király és trónörökös temetése.

Madrid, február 10. A király és királyné elvégezték imájukat s aztán a koporsókat a halottas kocsira tették. Az utcákon katonák állottak sorfalat. A menetet a királyi család híres állami fogata indította meg s utána még vagy 800 kocsis következett. Amikor a halottas kocsis arra a helyre ért, ahol a merénylet történt, a lovak egyszerre megállottak és csak nagy nógatásra folytatták utjukat. A menet csak

harmadfél óra múlva délután 2 órakor ért a Szent Vince székesegyházhoz, melynek főbejárója előtt a portugál patriarka állott az összes püspökökkel és az összes nemzetek képviselőivel. Mély csöndben szólaltak meg a haragok s a következő pillanatban a Tajó torkolatában veszteglő hadihajók ágyui dördültek el.

A templomi szertartás 5-öd fél óráig tartott és requiemmel végződött, melyet az egész patriarchatus celebrált. Ezután a főmarsall letette az esküt, hogy a koporsók kulcsát átvette. Ezután a templom körül álló gyalogság 3 gyászsortűzet adott.

A szerb kereskedelmi szerződés.

Bécs, febr. 10. A szerb kormánnyal kötött kereskedelmi szerződés formulája abból áll, hogy a szerb köztársaságokban sokkal szigorubbá teszi a magyar-osztrák ellenőrzést, de viszont a magyar-osztrák állategészségügyi közegeknek a köztársaságokon kívül való eljárását megszünteti.

Elhunyt képviselő.

Budapest, febr. 10 Uray Imre, a tiszaháti kerület országgyűlési képviselője tegnap meghalt.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 15. Tiszti sétahangverseny a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 22. A posta és távirat altisztek és szolgák táncvigalma a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 29. Tiszti Ronacher-estély a Kereskedelmi Csarnokban.

Március 1. A Negyvennyolcas Népkör bálja.

A Katholikus Legényegylet bálja.

A tisztas jövedv és festelen mulatozás ünnepe volt valósággal a nagyváradi kath. legényegylet vasárnap lefolyt bálja a Kereskedelmi Csarnok összes helyiségeiben, amelynek hatalmas táncterme szinte szűknek bizonyult a mulató fiatalság és vendégek befogadására. — Anyagilag és erkölcsileg oly kiváló sikerű mulatság évek óta nem volt Nagyváradon, mint a kath. legényegylet mulatsága. A bálanya, Fröhlich Jánosné, pont 9 órakor érkezett meg, mire a körmagyart táncoló párok ügyes felvonulásával kezdetét vette a mulatság. Követte a körmagyar, melyet 20 fiatal pár lejtett el könnyed biztonsággal, kellemes precizitással, a lányok fehérben, a fiúk feketében, minden táncoson nemzeti szintű válszalag. A felvonulás és körmagyar ügyes rendezése Veres János egyleti dékán érdeme. A körmagyar bemutatása után kezdetét vette az általános tánc, mely a fesztelen, tisztas jövedv jegyében a késő hajnali órákig tartott. A négyeseket 120 pár táncolta. A zenét Dula Miklós bandája szolgáltatta.

Az egylet mulatságát megtisztelték jelenlétükkel:

Burián Lajos őrnagy, dr Bundala Mihály kanonok, dr Vuicskics Gyula, Imrik S. Zoltán, dr Némethy Gyula, Makucz Ernő, Fröhlich János, Ujlaky Rezső, dr Lestyán Endre, Betram Brúnó, Barabás György, dr Pataky Arnold, Hágen Ferenc, Décezy Imre, Gálly Sándor, Szilágyi József, Lakatos Béla, Bardón Ferenc, Schlosser Sándor, Csonda Endre, Oó Dező, Mikos Odón, Szentkeresztly Tivadar, Éber Béla, Szabados Pál, Bodnár János, Tátray Guszláv.

A mulatságon két szép emléktárgy került nyeres alá. Az egyiket, egy szép és értékes sörös kancsót két pohárral a legtöbb képes lap elárúsítója, Fazekas Rózsika; a másikat, egy lomfűrészsel készített művészi munkát, aki a legtöbb képes lapot kapta a világpostán, nyerte meg. A mulatságon jelen voltak:

Asszonyok: Fröhlich Jánosné, Éber Béláné, Szabados Béláné Bodnár Jánosné, Tátray Gusztávné, Fazekas Lajosné, Kudar Józsefné, Bereczky Lászlóné, Bakos Sándorné, Pápay Istvánné, Popovics Mihályné, Telegdy Sándorné, Plander Jánosné, Oláh Józsefné, Tóth Sándorné, Nemes Lajosné, Nagy Eduárdné, Szalay Mihályné, Bugner Lajosné, Szántay Lászlóné, Németh Lajosné, Herlicska Gyuláné, öz. Schwartz Imréné, Patócs Jánosné, Szilágyi Lajosné (Munkács), Balogh Zsigmondné (Óssi), Jakab Jánosné (Nagybágya), Kiss Tivadarné, Diósi Istvánné, Papp Ferencné, Nagy Ujlaki Rezsőné, Karkusz Sándorné, öz. Jancsek Andrásné, Barta Gáborné, Szentkeresztly T. né, Cseprega Miklósné, Merza Kálmáné, Kiss Antalné, Bodó Mihályné, öz. Szász Józsefné, Kis Bálintné, Raszter Mihályné, öz. Pillér Károlyné, Topán Gáborné, Farkas Károlyné, Markos Józsefné, Otvös Antalné, öz. Orosz Ferencné, Molnár Imréné, Muhovics Károlyné, Fe ency Józsefné, Szabó Károlyné, Szűcs Ferencné, Laurencsik Jánosné, Dankó Györgyné, ifj. Davolla Józsefné, Nagy Béláné, Nehéz Károlyné, öz. Szabó Antalné, Valcz Györgyné, Vágner Mihályné, Papp Sándorné, öz. Létay Józsefné, Demkó Péterné, Urblik Mihályné, Scher Zakariásné, Grenó Istvánné, Demján Jánosné, Konta Antalné, Krecsmáry Lajosné, Pethő Jánosné, Szűcs Gyuláné, Lobotka Pálné, Bumbera Istvánné, Márkuez Józsefné, Pethő Zsigmondné.

Lednyok: Fazekas Rózsika, Kudar Mariska, Bereczki Rózsika, Bakos Juliska, Pápay Iluska, Popovics Juliska, Telegdi Etelka, Plander Mariska, Oláh Jolánka és Etelka, Tóth Vilmácska, Nemes Juliska és Mariska, Nagy Juliska és Mariska, Szalay Margitka, Bugner Piroška, Szántay Margit, Németh Margitka, Herlicska Rózsika, Schwartz Erzsike és Rózsika, Patócs Rózsika, Szilágyi Jolánka, Balogh Margitka, Jakab Margitka, Szűcs Terézia, Kis Rózsika, Diósi Jolánka, Jancsek Mariska, Kiss Erzsike és Juliska, Tóth Vilmácska és Ilonka, Szász Zsuzsika, Kiss Mariska, Raszter Juliska, Farkas Ilonka, Topán Irma és Juliska, Farkas Mártha és Irénke, Szűcs Mariska, Otvös Rózsika és Ilonka, Orosz Erzsike, Nagy Mariska, Muhovics Mariska, Ferenczi Mariska, Szabó Mariska, Szűcs Mariska, Diósy Ilonka, Dankó Margitka, Kertész Irénke, Nehéz Jolánka, Nagy Juliska, Davola Tercezi, Horváth Ninuska, Szőnye Juliska, Nagy Gizuska, Demkó Mariska, Grenó Juliska, Demján Margitka, Konta Erzsike, Heperli Annuska, Létay Juliska, Kovács Juliska, Szokira Teréz, Szántay Etuska, Kertész Irénke, Farkas Margitka, Vuicskics Gabriella.

KÖZGAZDASÁG.

A biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank közgyűlése.

Nagyvárad egyik jönevű régi pénzintézete a *Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és Terményhitelbank* vasárnap délelőtt tartotta harminckilencedik évi közgyűlését.

A gyűlés iránt nagy érdeklődés nyilvánult, mert már előzőleg híre ment, hogy az egyik igazgató tagságért erős küzdelem lesz.

Az előre hirdetett küzdelem tényleg erős volt s a régi igazgatóság győzelmével végződött.

A közgyűlés lefolyása a következő:

Markovits Antal igazgatósági elnök a gyűlést megnyitván, konstatálja, hogy 192 részvényes 1987 drb részvényt tett le s 84 részvényes 1910 szavazattal megjelent. Így a közgyűlés határozatképes.

Reismann Mór vezérigazgató felolvasta az

igazgatóság jelentését, melyben rámutat az új részvények kibocsátására, amely által a részvénytőke 900,000 koronára, a rendes tartalék-alap pedig 723,804 koronára emelkedett.

Megemlékezik a nehéz pénzügyi viszonyokról, amelyek dacára az intézet ügyfeleivel fentartotta az összeköttetést. Hogy ezt tehették az Osztrák Magyar Bank helyi fiókjának érdeme, amiért hálás köszönetet mond az igazgatóság.

A pénzügyi nehézségek dacára a pénztár forgalma a múlt évben is emelkedett, s az elért tiszta nyereség 149,084 korona 39 fillér. A 300 koronás részvények után az osztalékot 40 koronában állapították meg.

Az igazgatóság jelentését és a nyugdíjalapról szóló jelentést tudomásul vették és elfogadták.

Ezután megejtették a szavazást. Szavazatszedők voltak: Dr Hoványi Géza, Fényes Manó és dr Demetrovits Elek.

Megválasztottak: Markovits Antal (1906 szavazattal), Reismann Mór (1010 sz.), Farkas Izidor 1853 sz.), Ficzek Lajos (új, 1497 sz.), Krausz Dávid (új, 1513 sz.), dr Miskolczy Ferenc (1891 sz.), Markbreit Sándor (1173 sz.)

Szavazatot kapott még ifj. Moskovits Mór az igazgatói tagságra, de 1007 szavazattal ki maradt.

A felügyelőbizottság tagjai lettek: Ifj. Moskovits Mór, Sternthal Artur és Weisz Ernő rendes, Rimanóczy Kálmán pótag.

A közgyűlés ezzel véget ért.

A gabonátözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 10.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza ápr. 1908	—	11.91
Rozs ápr.	—	11.81
Zab ápr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 10.

Osztrák hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitelő bank	—	463.—
Rimamurányi	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	644.50
Közuti vasut	—	528.50
Városi villamos vasut	—	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1907. febr. 10.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	95.—
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcsön	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	693.50
20 frankos (Napoleonder)	—	19.20

Szigligeti-Színház.

Ma, hétfőn, február 10-én szinre kerül:

A főconsul.

Operette 2 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Schiller, gyáros	—	—	Szarvassi S.
Gusztáv, fia	—	—	Toronyi Gy.
Ferrári Giacomo	—	—	Béreczy Gyula
Leonora, felesége	—	—	T. Pogány Janka
Paola, leányuk	—	—	Lányi Edith
Sparaduci Bartoló	—	—	Hajnal György
Izéske Péter mindenes	—	—	Palásthy Sándor
Meisner Arabella	—	—	Simon Mariska
Buffi, rendőrkáplár	—	—	Rajcsányi
Lori	—	—	Károlyi Leona

BEJÁRÁSOK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti élelő emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsólye 8 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Érkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Érkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6 ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, kedden, február 11-én, szinre kerül:

A főconsul.

Operette 3 felvonásban.

REGÉNYCSARNOK.

Első kortes-utam.

Irta Lukách Géza.

(Folytatás.) (7)

Most Curátor urammal hozzáálltunk a két testvér leraktározásához. Ez nagy kalamitásokkal járt, mert lábaik sehogy sem deferáltak, az egyensúlytartás mivoltáról halvány idejük sem volt s hoi egymásnak, hol szerteséjjelel dülöngtek.

Igy kikészítve igyekeztünk a legtöbb biztonságot nyújtó vízszintes helyzetbe jutni. Bátyám csakhamar elmerült a pópa párnái között, én felmáztam a lócapárra, az öcsém pedig már ott horkolt mellettem, a földre terített bundáján.

Fekhelyem mintha ma puhább lett volna, de nemsokára oly érzés fogott el, mintha egy hatalmas hullámon ringó hajó fedélzetén lennék. Hát ebből még baj származhatik — gondolám — mert álomban még lefordulhatok az öcsémre és beléfojtom a szuszit. Azért tehát jónak véltem lehurcolkodni öcsém mellé a bundára.

Álomban azonban Kossuth apánk azon lelkesítő szolamának, hogy: »Tengerre magyar!« eleget tettem és felszállottam egy tengeri szörnyetgre; a nagy Oceánon óriási vihar támadt, főárbocunk derékon pattant el, kormányrudunk pedig eltörtött. Tehetetlenül hanykolódott hajónk a toronymagasságu hullámon, midőn azon vészkiáltás hangzott el, hogy:

— Szirtnek megyünk!

Óriási zürzavar, imádkozó és káromkodó csoportok verődnek össze, asszonyok és gyermekek szívet facsaró segélykiáltása reszketteti a levegőt. A következő pillantban egy nagy recsenés és hajónk — ugyan nem, de én mentem neki fejemmel a szoba falának, mire teljesen kijózanodva ébredtem fel s tekintetemet körülhordva a már világos szobában, — első gondolatom az volt, hogy nekem ugyan beszélhet

Kossuth Lajos, én a szentnek sem megyek tengerre saját jószántomból.

Ebben a pillanatban azonban csakugyan hallottam egy rémes segélykiáltást, de a szomszéd szobából.

— Thü, terringettét, ott aligha nem az öreget gyilkolják, előkaptam kardomat és rohantam az irodába.

Hát ott látom a bátyámat, egy megtermett nádpálcával a kezében egy — az ágy alatt fetrengő — bocskoros alakot nadrágot. Hát te mit mivelsz itt, kérdém az öreget? Igazságot szolgáltatok, azaz még csak vállata, öcsém, volt a kurta felelet, azzal ráförmedt a bocskoros tulajdonosára, hogy bujjon el, mert itt van már a zsandár.

A deliquens csakugyan zsandárnak nézett engemet, mert nyomban előmászott és térdre borulva könyörgött, hogy ne vallassam én is, inkább bemozdja minden bűnét. Erre bátyám jobbról balról jól pofon törülte a suhancot s ráförmedt, hogy most izibe hozza elő a lopott holmit.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

Hirdetmény.

A kamarai székházban

== 2 souterrain ==

helyiség

a folyó évi május hó 1-re kiadó.

Értekezni lehet a kamarai titkári hivatalban.

Árverési hirdetmény kivonat.

A margittai kir. járásbírószáz mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Tóth Mária végrehajtónak Somogyi Gábor végrehajtást szenvedett elleni 120 kor. járuléki iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék és a margittai kir. járásbírószáz területén levő Szalacs község határában fekvő elsősorban a szalacsi 736 sz. betétben A I. 1—10 sorszám alatt felvett a Pocs erdeje, Orbán Rajkó és Szentjános alja dülökben fekvő 3145 3146, 3840, 3841, 5364, 5365, 5406, 5407, 6881, 6882 hrsz. szántók és réteknek Somogyi Gábor nevében álló $\frac{1}{10}$ része 95 kor. 40 fill.; másodsorban a 737 sz. betétben A I. 1-2 sorszám 872, 873 hrsz. alatt felvett $\frac{9}{10}$ részben a Somogyi István, Anna, gondnokolt János, Mária és Gábor nevében álló, azonban az 1881. LX. t.-c. 156 § a, pontja alapján egészben elárverelendő a Beltelkekben fekvő szántóra és 617 ö. i. számú udvaros házra 469 korona;

harmadsorban a 924 sz. betétben A I. 1-2 sor 4532 4533 hrsz. a felvett $\frac{4}{5}$ részben Somogyi István, Anna, gondnokolt János, Mária és Gábor nevében álló azonban az 1881. LX. t.-c. 156 § a pontja alapján egészben elárverelendő a Kossuth utcai hegydülőben fekvő szántóra és kertre 65 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az 1908. évi február hó 17-ik napján délelőtt 10 órakor Szalacs községhezánál meg tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Az árverelni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10 százalékát 9 kor. 45 f

46 kor. 90 f., 6 kor. 50 fillért készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy a bánatpénznek a bíróságnál történt előzetes letételt igazoló elismervényt a kiküldöttnek átadni.

Kir. járásbírószáz, mint lkvi hatóság.

Margitta 1908. november hó 29-én.

Hraball Ottó
kir. albiró.

Meghívás

a Nagyvárad Takarékpénztár részvénytársaság

61-ik rendes közgyűlésére,

mely 1908 évi február hó 27-én délután 3 órakor saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

T a r g y a i :

1. Az igazgatóság jelentése az 1907. üzletév eredményéről.

2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1907. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal.

3. Az alapszabályok 26. §-a értelmében a lelépő igazgatóság helyébe igazgatósági elnökök és 4 igazgatónak választása 3 évi időtartamra.

4. Az alapszabályok 35. §-a értelmében lelépő felügyelő-bizottság helyére 3 rendes és 1 pótfelügyelőnek választása 3 évi időtartamra.

5. Az alapszabályok 40. §-a értelmében lelépő 5 napbiztos, helyébe 5 napbiztos választása 3 évi időtartamra.

6. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíjalap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére iratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az öt megillető részvétel számát előtűntető térítvénynyel láttatik el.

A mérleg eredeti példánya az üzlethelyiségben f. évi február 20-tól kezdődőleg a részvényesek által megtekinthető.

Nagyvárad, 1908. február hó 8-án.

Sal Ferenc,

kir. tanácsos, igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15. §-a értelmében érvényes határozat hozatalára 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytőkének legalább egy harmadrészét képviselik.

87—1908. V. v. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a debreceni kir. járásbírószáz 1907. évi Sp. v. 939/5. számú végzése következtében dr. Nyiri Ernő ügyvéd által képviselt Löfkovits Arthur javára, Orosz Gyuláné ellen 56 kor. s jár. erejéig 1907. évi december hó 11-én fogatosított kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 2405 koronára becsült bitoroneműek, ló, bivaly, sertések, gazdasági eszközökből álló ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a margittai kir. járásbírószáz 1907-ik évi V 465/3. számú végzése folytán 56 kor. tőkekövetelés, ennek 1907. évi augusztus hó 19 ik napjától járó 5 százalékos kamatai, és eddig összesen 80 kor. 64 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Széplakon leendő fogatosítása céljából határidőül 1908. évi február hó 12-k napjának délelőtt 9 órája kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

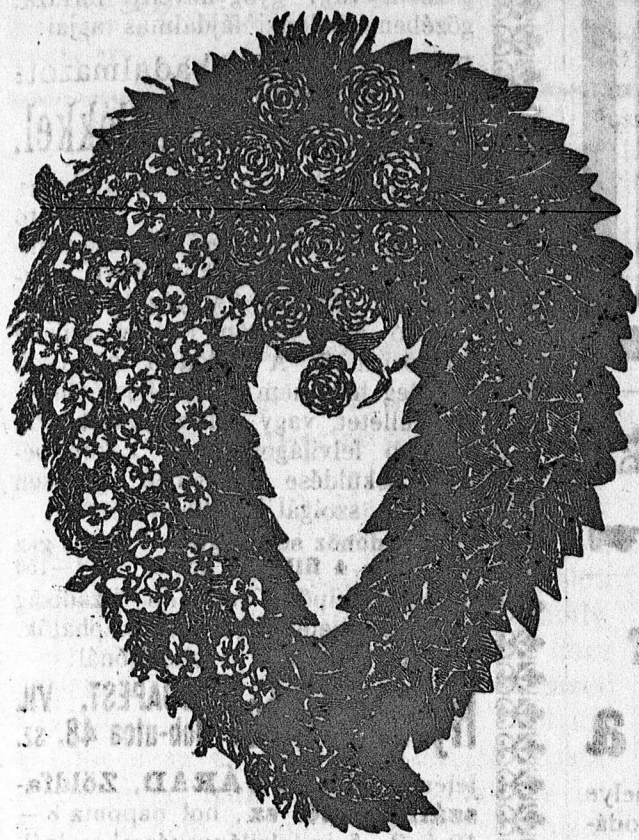
Kelt Margittán, 1908. január hó 19-ik napján.

Jóny Lajos,
kir. bír. végrehajtó.

Élő virágokból:

menyasszonyi és mindenféle alkalmi csokrok, ünnepi koszorúk, gyászkoszorúk, felirattal vagy anélkül, ficuslevél és pálmalombokból,

ugyszintén gyászszejképek, szívkeresztek, horgony keresztek stb egészen frissen levágott virágokból kaphatók.

Csokrok menyasszonyi, koszoruleányi, báli vagy bármily alkalomra, szép berlini papírtartóval 1—3 frtig.

Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig, selyemtartókban **rózsa** és **kaméliák** 8 frittól 12 frtig, ami ezelőtt 15—20 frtba került.

Csokrok a legfinomabb mintájuk, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 frtig, ami ezelőtt 40—50 frtba került.

Gyászkoszorúk igen szép, tartós zöld és szép virágokkal díszítve 1—3 frtig.

Babérkoszorúk ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2 forinttól 10 forintig.

Kiváló tisztelettel

Farkas József,

a váradvelencei műkertész és rózsatelep tulajdonosa

Nagyváradon.

Kivánatra részletes faj- és árjegyzéket mindennemű kertészeti cikkek-ből ingyen és bérmentve küldök, vidéki rendeléseknél kérem a pontos címet, valamint a rendelmény postán vagy vasuton szállíttassék. Rendelésnél előleg nem szükséges, a küldemények utánvétellel küldetnek.

SEBŐIMRE

könyv-, zenemű-, papir-
írószerkereskedő ajánlja
dusan felszerelt raktárát a
magyar német francia és angol iro-
dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

papir s írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.

Leszállítottuk
 az árakat
 minden egyes divatcikkben a
 leltár előtt!

Ruhaszövetekben, selymekben, vászon
 és asztalneműekben, szőnyeg és függő-
 nyókben nagy választék meglepő olcsó
 árak mellett

Wallerstein
Fülöp Fiai
 Bémer-tér, Pannonia mellett.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor
butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
 Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
 val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
 uri szoba és
 szalon berendezések, mindennemű modern sty
 szerint. Vas, réz és hajlított fa burorok reudki-
 vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
 Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen

Hirdetések
 felvételnek
 e lap kiadóhivatalában.

**GÖZFÜRDŐ, GYÓGY-
 - FÜRDŐ-OTTHON. -**

Nem kell a rheuma, csukos, kösz-
 vényes bajok gyógyítása miatt a
 drága fürdőket felkeresni. Otthon biz-
 tosabban, pontosabban fürösztethi
 gőzben, vagy gyógynövény forrázat
 gőzében mindenki fájdalmas tagjait a
RYTKÓ-féle szabadalmazott
gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre
 alkalmazza közvetlenül a gyógyító
 gőzt és az ott esetleg évek óta fenn-
 álló csuzt, rheuma, köszvényt meg-
 szünteti teljesen. A gőzök hőfoka
 látható a hőmérőn és így mindig
 ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak
 helyileg hat, nem okoz fejszédülést,
 rosszullétet, vagy nehéz légzést stb.
 Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bé-
 lyeg beküldése ellenében szívesen
 szolgál a feltaláló.

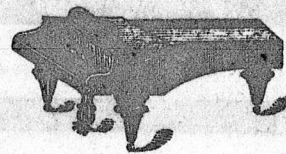
Egy fürdőhöz szükségesítő tejes gőz
 870 4 fillérbe kerül. 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadság
 szívó talpbetétek is itt kaphatók.
 Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII.
 Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-
 szálloda 20. sz.** hol naponta 8-
 10 és 2-5-ig felvilágosítással szolgál.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű
 zenekedvelő közönséget, hogy a Szent Já-
 nos-utcai 1 sz. alatt levő raktáramban nagy
 választékban vannak

ZONGORÁK
 és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-
 szintén

havi bérletre igen olcsó áron
 számítva. — A nagyérdemű közönség
 pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI
SZÉN SAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármely meny-
 nyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉN SAVAT
 a világhírű buziásfürdői szén sav forrásokból szoda-
 vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipa i célokra
 össze nem tévesztendő mesterségesen elő állított.
 kevésbé kiadós szén savval
 Megbízható, szigorúan leltikismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek
 egész és féliteres üvegekben.
 Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
 Eisőrendű asztali víz!
 Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1-200
 Muschong-buziásfürdői szén savművek és ásvány-
 vizek széthűlései telepe Buziásfürdőn.
 Sargönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t 1. fon 18. sz.
 Ugyes helyi képviselők kerestetnek.